

[14] සංචාරණ ගැටුම් කළමනාකරණය

කේ. වී. ඩී. ඩි. එම්. විජේග්‍රෑහනත්නා, ඒ. එම්. හේවගේ, එස්. නලිඳු, එම්. එච්. ඒ. එම්. කුමාරී,
එස්. එච්. එම්. එම්. කේ. වන්දුසේකර, කේ. එම්. ඒ. පී. ගයාන්, ඒ. එස්. ඩිලිවි. ඒ. එස්. කුමාර,
කේ. ඒ. ඒ. එම්. ඒ. සඳරුවන්

හැඳින්වීම

මානව ක්‍රියාකාරකම් ඇති මිනැම තැනෙක ගැටුපු පැන තැබූ ඇත්තා කරුණකි. ඒ අනුව ආයතනික ගැටුපු යනු පොදු මූලධර්මයක් ලෙස සැලකීම වරදක් නොවේ. ගැටුපු පැවතීම ආයතනයකට අවාසි සහගතය යන පොදු මතයට පටහැනිව වර්තමාන සොයා ගැනීම වන්නේ, මානව කළමනාකරණ තුළ ගැටුපු පැවතීම දානාත්මක ප්‍රතිඵ්‍යුතු යෙහෙන එන බවයි. ඒ අනුව ගැටුම් නිරාකරුවෙකු ලෙස හෝ මැදිහත්කරුවෙකු හෝ සාකච්ඡාකරුවෙකු ලෙස මිනැම කළමනාකරුවෙකුගේ කාර්යභාරය වගකීම ඉතා වැදගත් වේ. එසේ වුවද බොහෝ කළමනාකරුවන් තුළ පවත්නා උගාන කුසලතා සහ දැනුම හේතු කොට ගෙන මෙකි ගැටුම් නිරාකරණ කේත්තා තුළ නොහැකියාවන් පිළිබැඳු කරයි. එබැවින් ආයතනික අරුබුදකාරී අවස්ථාවන් සඳහා පිළියම් යොදු විස් ආයතනික ගැටුම් නිරාකරණයට මෙසේ ප්‍රවේශයක් ලබා දීම මෙම ලිපියේ ප්‍රධාන පරමාර්ථය වේ.

ගැටුමක් යනු කළමක් ද?

මූලිකව ම ගැටුමක් ලෙස අපට හඳුනා ගත හැක්කේ ප්‍රවන්ඩකාරී සට්ටනයකි. වෙනත් අයුරකින් එය දාරයක් හෝ අරගලයකි. ස්ටේවන් රොඛින්ස් සහ පිරිස දක්වන පරිදි ගැටුමක් යනු, සියලුම ආකාරයේ විරුද්ධවා ද හෝ එදිරිවාදී අනෙක්නා කටයුතු වේ (2001). බොහෝ විට ගැටුම් ඇතිවන්නේ කිසියම් පාර්ශව දෙකක් හෝ වැඩි පිරිසක් අතරයි. ඒ අනුව ආයතනික/සංචාරණ ගැටුම් (Organizational conflict) යන්න පුළුල් ලෙස පහත පරිදි අර්ථ දක්වා හැක.

වෙනස් තරාතිරමේ, අරමුණු, වටිනාකම් හෝ දක්ම හේතුකොට ගෙන හෝ හිග සම්පත් හෝ වැඩි කටයුතු ප්‍රවත්ත කර ගැනීම හේතු කොටගෙන ආයතනික සාමාජිකයින් දෙනෙකු හෝ වැඩි පිරිසක් හෝ කණ්ඩායම් අතර හටගන්නා නොවාගතා තත්ත්වයක් ගැටුමක් ලෙස හැඳින්වා හැක (රොඛින්ස්, 2001).

මෙහිදී වැදගත් කරුණක් වන්නේ 'ගැටුමක්' යන්න අරගලයකින් ද (Dispute), අරගලය යන්න අරුබුදයකින් ද (Crisis) වෙනස් වන බවයි. ගැටුමක් තුළින් අර්ථ දක්වන්නේ අරගලයක හා අරුබුදයක ප්‍රමාණය හා ස්වභාවයට වැඩිහිටි මුහුකුරා ගිය තත්ත්වයකි (කරුණාදාස සහ පිරිස, 2003).

ගැටුම්කාරී මට්ටම (Levels of conflicts)

වුඩ් සහ පිරිස (2001) දක්වන පරිදි ප්‍රධාන ගැටුම් ප්‍රහවයන් සිව් වැදුරුම් වන අතර ඒ පහත පරිදි වේ.

1. පුද්ගලික (Intra-individual)
2. අන්තර් පුද්ගල (Interpersonal)
3. කණ්ඩායම (Group)
4. ආයතනික (Organizational)

පුද්ගලික ගැටුම්

තනි පුද්ගලයක් අභ්‍යන්තරයෙන් හටගන්නා ගැටුම්කාරී තත්ත්වයන් මේ යටතට ගැනේ. මෙම ගැටුම් නිශ්චිත වීම අරුබුදකාරී අරමුණු සහ අරුබුදකාරී සුමිකාවන් හේතු කොට හටගන්නා අතර ඒ එකිනෙක ගැටුම් පහත විස්තරකර ඇත (වුඩ් සහ පිරිස, 2001).

- නිශ්චල වීම හේතුකොට ගත් ගැටුම්
යම් පුද්ගලයකු අපේක්ෂිත අරමුණු/ඉලක්ක කරා ලැඟා වීමට පෙර ඔහුගේ/ඇයගේ අහිපායික ප්‍රවේශයන් අවහිර වීමයි. නිශ්චල වූ පුද්ගලයකු එයින් මිදිමට පහත සඳහන් ආරක්ෂක උපක්මයන් අතරින් එකක් තෝරා ගනු ලබයි.

ආක්‍රමණය (Aggression) - විරුද්ධවාදියාට හෝ බාධාවට හොඳුනීම් හෝ සංකේතාත්මකව පහර දීම තුළින් ප්‍රතිචාර දැක්වීම්.

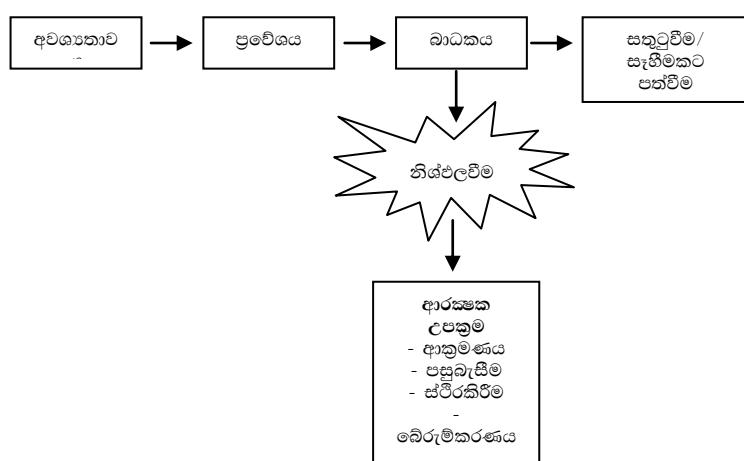
පසුබැසීම (Withdrawal) - ගැටුම අස්කර ගැනීම හෝ මගහැර යාම.

ස්ථීර කිරීම (Fixation) - විරුද්ධවාදී /බාධාවම නොපවතින ලෙස කටයුතු කිරීම සහ උත්සාහය නොනවත්වා පවත්වා ගෙන යාම.

සම්දානයන් (Compromise) - බෝරා ගැනීම /සම්මුතිය - නව අරමුණු ආදේශ කර ගැනීම හා සම්මුතියකට පැමිණීමට ඉඩ සලසා ගැනීම

සාමාන්‍යයෙන් නිශ්චල බව යනු සංණාත්මක සංකල්පයක් වුවත් ඒ තුළින් දෙනාත්මක බලපෑම් ද ඇති විය හැකිව කරුණාදාස (2003) දී දක්වන අතර මෙය අයහපත් වන්නේ පුද්ගලයාගේ පෙළරුෂයට බලපෑම් සිදු කරන විටයි. රුප සටහන් අංක 01 මගින් දක්වනුයේ නිශ්චල වීම පිළිබඳ ආකෘතියයි.

රුප සටහන් අංක 01: නිශ්චල වීම පිළිබඳ ආකෘතිය

- අරමුණු හේතුකොට ගත් ගැටුම්
කරුණාදාස (2003) ට අනුව අරමුණු අතර ගැටුම හට ගැනීමට මූලික හේතුව වන්නේ අරමුණු එකිනෙක තරගකාරී වන විට සහ /හෝ අරමුණු තුළ දෙනාත්මක මෙන්ම සංණාත්මක ලක්ෂණයන් ද අන්තර්ගත වීම වන විටය. නිශ්චල වීමේදී අරමුණු කරා ලැඟා වීමක ප්‍රථම අවහිර වන්නේ තනි අහිපායි ප්‍රවේශයක් වන අතර අරමුණු අතර ගැටුම වලදී අහිප්රණයන් දෙකක් හෝ වැඩි ප්‍රමාණයක් මෙසේ අවහිර විය හැකිය. මෙකි ඉලක්ක සම්බන්ධ ගැටුම් වලිත වශයෙන් තුන් ආකාරයකින් දැකිය හැක.

උගා වීම - උගාවීම පිළිබඳ ගැටුම්

යම් පුද්ගලයකු දෙනාත්මක ඉලක්ක දෙකක් හෝ වැඩි ප්‍රමාණයකට එකවර උගා වීමට පෙළඳුණු එකී ඉලක්ක එකවර උගාකර ගත නොහැකි මට්ටමක පවතින විට මෙම තත්ත්වය උදාවේ (කරුණාදාස, 2003).

උගා වීම - වැළැක්වීම

යම් පුද්ගලයෙකු ඉලක්කයකට උගා වීමට අහිප්රණය වී ඇති අතර එකී ඉලක්කය තුළ දෙනාත්මක මෙන්ම සංණාත්මක ලක්ෂණ අන්තර්ගත වීම හේතුවෙන් එම මොහොතේ ම එකී ඉලක්කයෙන් වැළැක්මට පෙළඳුණුයි (කරුණාදාස, 2003).

වැළැක්වීම - වැළැක්වීම

යම් පුද්ගලයෙකු සංණාත්මක ඉලක්ක දෙකක් හෝ වැඩි ප්‍රමාණයක් එකවර වැළැක්වීමට පෙළමුණ ද ඒවා එකවර වැළැක්වීමට තොහැකි තත්ත්වයක් පැවතීම (කරුණාස, 2003).

- හුමිකාව හේතුකොට ගත් ගැටුම

හුමිකාව යනු යම් තනතුරු ලාභියකු විසින් අපේක්ෂිත හැසිරීම සමුදායක එකතුවකි. මේ යටතට ගැනෙන ගැටුම වර්ග කිපයකි. හේල්රිජේල් සහ පිරිස (1986) නිර්ච්චනය කරන පරිදි ඒවා පහත පරිදි පෙළගැස්විය හැකිය.

හුමිකාවේ ව්‍යාකුල්හාවය (Role Ambiguity)

තනතුරුලාභියාට සිය හුමිකාවෙන්/ තනතුරෙන් අපේක්ෂිත කරුණු අපැහැදිලි වන විට මෙවැනි තත්ත්වයක් පැන තැගී.

පුද්ගලයා සහ හුමිකාව (Person the role)

මෙය පුද්ගලයාගේ පොරුෂත්වය සහ හුමිකාවේ අපේක්ෂිතයන් අතර හටගන්නා අර්බුදකාරී තත්ත්වයකි.

අන්තර් හුමිකා ගැටුම් (Intra-role conflict)

යම් තනතුරක් තුළ පවත්නා එකිනෙකට පරස්පර විරෝධී හුමිකාවන් ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ඇතිවන ගැටුමිකාරී තත්ත්වයන් වේ.

අන්තර් හුමිකා ගැටුම් (Inter-role conflict)

එකවර හුමිකාවන් දෙකක් හෝ වැඩි ප්‍රමාණයක වෙනස් අවශ්‍යතාවයන් ඉදිරිපත් කිරීමේ දී හටගනී.

හුමිකාව තුළ වැඩ අධික භාවය (Role overload)

- අන්තර් පුද්ගල ගැටුම්

යම් පුද්ගලයන් දෙදෙනෙකු හෝ වැඩි පිරිසක් අනෙකාතා කටයුතුවල තිරතවන විට ඇතිවිය හැකි ගැටුමිකාරී තත්ත්වයන් වේ (වැඩි සහ පිරිස, 2001).

- කණ්ඩායම් ගැටුම්

පුද්ගල කණ්ඩායම් අතර හටගන්නා ගැටුමිකාරී තත්ත්වයන් මෙසේ හැඳින්වේ.

- ආයතනික ගැටුම්

පුද්ගලික, අන්තර් - පුද්ගල, අන්තර් කණ්ඩායම් යනාදී සියලුම ගැටුමිකාරී මටවම් ආයතනික ගැටුම් තුළ අන්තර්ගත වේ (කරුණාස, 2003).

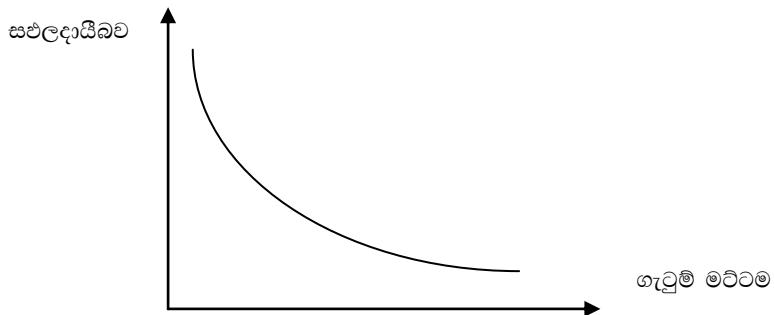
ගැටුම් පිළිබඳ සාම්ප්‍රදායික සහ තුළන මතය

සම්ප්‍රදායික මතය

එග. බඩිලිවි. වේලර්, හෙන්රි ගොයේල්, මැක්ස් වෙබර් වැනි සාම්ප්‍රදායික මතවාදීන් සහ එග්ලටන් මායෝ වැනි වර්යාවාදීන් විසින් මෙම මතය ඉදිරිපත් කරන ලදී. මූලුන්ගේ විශ්වාසය වූයේ ගැටුම් ඕනෑම ආයතනයකට හානිදායකය යන්නයි. ගැටුම් සඳහා හේතු කාරක ලෙස කළමනාකරණ වැරදි, ආයතනික සැලැස්මෙනි වැරදි සහ වැරදි සිදු කරන්නන් හඳුනා ගන්නා ලදී. ගැටුම් වැළැක්විය හැකිය යන්න විශ්වාස කරන ලදී. ඕනෑම ආයතනයක උපරිම කාර්යාල ප්‍රගති තුළ ප්‍රාග්ධන වෙළඳ තරේක කරන ලදී. ඒ අනුව කළමනාකරණවකුගේ වගකීම විය යුත්තේ මෙකි ගැටුම් මැඩි පැවැත්වීම හෝ මුළුනුප්‍රංාධුමයි. මේ සඳහා අනුමත කුම්වේදයන් වන්නේ විධිමත් බලය යොදා ගැනීම සහ ආයතන ප්‍රතිසංවිධානයයි.

ගැටුම් මට්ටම සහ සංලදායී මට්ටම (Level of productivity and level of conflicts) අතර සාමාන්‍යෙන්මක සම්බන්ධයක් පවතින බවට හඳුනාගන්නා ලදී. එය රුප සටහන් අංක 02 මගින් පෙන්වා ඇත.

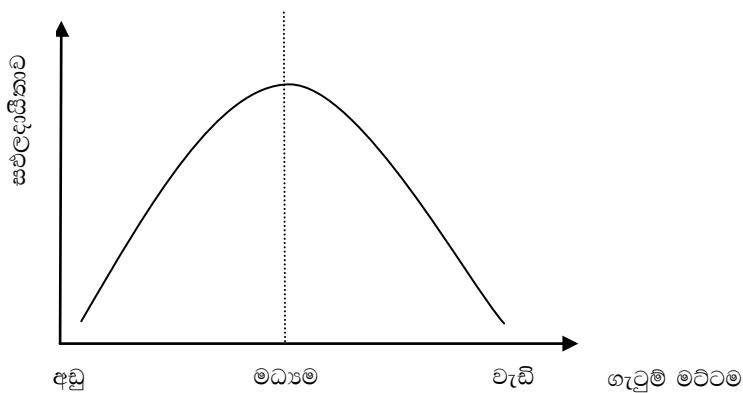
රුප සටහන අංක 02: ගැටුම් සහ එලදායීබව (සාම්පූද්‍යායික මතය)

නුතන මතය

නුතන යුගයේ මතවාදීන් වන ස්ථිස් ආර්ගිස්, ඩිග්ලස් මැක්ග්‍රෝගර් සහ රෙනිස් ලිකරට් වැනි පුද්ගලයන් විසින් මෙම මතය ඉදිරිපත් කරන ලදී. ගැටුම් නිතරම හානිදායක නොවන බවට ඔවුන් විශ්වාස කරන ලදහ. ගැටුම් සඳහා හේතුකාරක ලෙස හඳුනා ගන්නා ලද්දේ පුද්ගල විෂමතාවයන් වන ආකල්ප, මතවාද, පෙළරුෂත්වය, අගනාකම් යනාදියෙහි පවත්නා වෙනස්කම් ය. ගැටුම් අවශ්‍යයෙන්ම තිබිය යුතු බවට විශ්වාස කරන ලදී. ඕනෑම ආයතනයක උපරිම කාර්යාල සඳහා යම්තාක් ප්‍රමාණයක ගැටුම් මට්ටමක් අවශ්‍ය බවත්, එම නිසා ආයතනයක් ඉතා සූජ ගැටුම් ප්‍රමාණයකින් පෙළිය හැකි බවත් තර්ක කරන ලදී. ඒ අනුව කළමනාකරුවක් භූමිකාව වන්නේ ගැටුම් විසඳීම පමණක් නොවන අතර අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හි දී යම්තාක් දුරකථ ගැටුම් පවත්වා ගැනීම හෝ අවම කිරීමයි. මෙහිදී ගැටුම් සහ සංලදායී මට්ටම අතර සම්බන්ධතාවය පහත පරිදි දැක්වීය හැක (රුප සටහන් අංක 03).

රුප සටහන් අංක 03: ගැටුම් සහ සංලදායීතාව (නුතන මතය)

ගැටුම් ඇතිවීමට හේතු (Causes of conflict)

සංවිධාන තුළ හෝ සංවිධාන පුද්ගලයන් වන සේවකයන් අතර ගැටුම් ඇතිවීමේ හේතු සාධක විශාල ප්‍රමාණයක් පැවතිය හැකිය. මෙම විශාල හේතු සංඛ්‍යාව අතරින් ඉතා වැදගත් වන ගැටුම් ප්‍රවාහයන් කිහිපයක් බාලසුරියට (1999) ට අනුව පහත වේ.

- එකිනෙකට වෙනස් හෝ තරගකාරී ආයතනික අරමුණු (සංවිධාන පරමාර්ථ එකිනෙකට වෙනස්වීම හෝ අංශ අතර හෝ පුද්ගලයන් අතර තරගකාරීත්වයක් ඇති වීම මෙමගින් කියවේ).
- හිග සම්පත් අතර පවත්නා තරගකාරීත්වය (සම්පත් අපේක්ෂිත පරමාර්ථ හෝ කාර්යයන් ඉටුකර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් නොවන අවස්ථාවන් හිදී මෙම සම්පත් බෙදා ගැනීමේදී ගැටුම් ජනිතවේ).

- වගකීමේ හෝ පාලනයෙහි පවත්නා අවිනිශ්චිතභාවය (පුද්ගලයන්ට හෝ අංශයට ලබා දෙන වගකීම් පැහැදිලි නොවීම හෝ පාලනය නිශ්චිත නොවීමේ දී මෙම තත්ත්වය ඇතිවේ).
- දෙපාර්තමේන්තුවල අනෙකාතා රුදියාව (එක් දෙපාර්තමේන්තුවක කාර්යයන් මත අනෙක් දෙපාර්තමේන්තුව රඳා සිටීමට සිදුවීමෙන් මෙම තත්ත්වය ඇති වේ).
- වැරදි සන්නිවේදනය (සන්නිවේදනයේ පවතින සේවාව නිසා ඇතිවන දුර්වලතා මෙමගින් විස්තර කෙරේ).
- පුද්ගල විෂමතා (පොරුෂ ගැටලු, මතවාද වල පවත්නා වැරදි, වෙනස් අගනා පද්ධති, වෙනස් අහිප්‍රේරණයන් හා අවශ්‍යතාවයන් යනාදිය)

ඉහත සඳහන් සාධක වලට අතිරේකව පුද්ගල සහ සංවිධාන ගැටුම් ඇතිවීම සඳහා සංජානතීය ගැටලු, නායකත්ව ගැටලු, පොරුෂත්ව ගැටලු, වටිනාකම් වල නොගැලපීම්, ආදි විවිධ සාධක බලපෑ හැකිය.

ගැටුමක ප්‍රතිච්චිත (Effects of conflicts)

සංවිධාන ගැටුම් විවිධාකාරයෙන් සංවිධාන වලට මෙන්ම පුද්ගලයන්ට බලපෑම් කරනු ලබයි. පහත දැක්වෙනුයේ ගැටුම් නිසා ඇති වන වාසි සහ අවාසි කිහිපයකි (හෙල්පීජේල් සහ පිරිස, 1986).

සාණාත්මක ප්‍රතිච්චිත

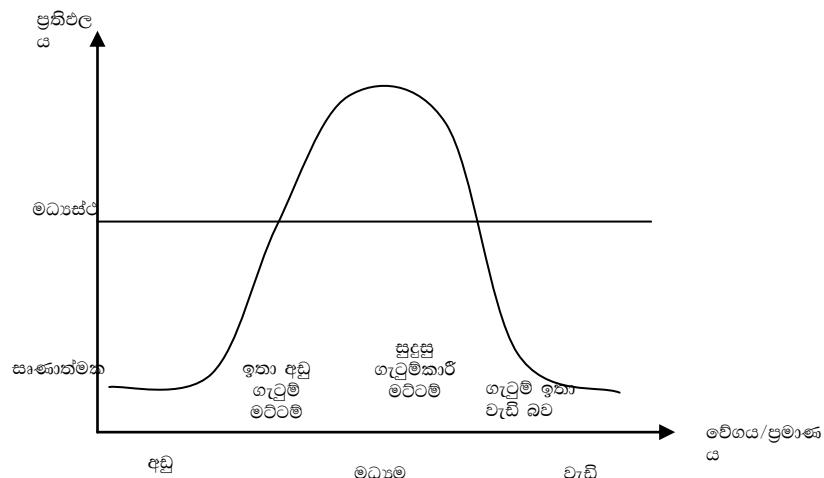
- සාණාත්මක හැඟීම්.
- විශේෂතය සඳහා අනුබල දීම.
- සහයෝගිතාව ඉවත් වීම.
- පිඩාකාරී/ආතතිමය පරිසරයක් බිහිවීම.
- කණ්ඩායම් හැඟීම දුරු වීම.
- ආධිපත්‍යය සහිත නායකත්ව විලාශය සඳහා අනුබල දීම.
- අයහපත් වැඩ පරිසරයක් නිර්මාණය වීම.
- ගැටුම්වලදී පරාජය වන්නන් පළිගැනීමට යොමුවීම.
- ඒකීය හාවය අඩුවීම.
- අන්‍යයන්ට දෙන පැවරීම හා වගකීම් නොසලකා හැරීමට කටයුතු කිරීම.
- අවධානය සහ ගක්තීන් ආයතනික ප්‍රධාන අරමුණු වලින් ඇතට විහිදියාම.

ධනාත්මක ප්‍රතිච්චිත

- සැරවුණු ගැටුම ඉදිරියට පැමිණීම.
- නව්‍යතාව සහ නිර්මාණයිලිත්වය සඳහා පසුවීම සැකසීම.
- කණ්ඩායම් හැඟීම සහ කැපවීම වැඩිදියුණු වීම.
- අහිප්‍රේරණය වැඩවීම සහ වැඩ කාර්යත්ල සඳහා උත්ත්දුවීම.
- විරුද්ධවාදීන්ට අන් අයගේ කාර්යත්ල නීරික්ෂණයට හෝ සැලකිලිමක් වීමට උනන්දුවීම.

සංවිධානයක ගැටුම් සංවිධාන කාර්යත්ල සඳහා සිදුකරනු ලබන බලපෑම රුපී සටහන් අංක 04 මගින් පෙන්වා දී ඇත.

රූප සටහන් අංක 04: ගැටුම් තුළින් ආයතනික කාර්යාල කෙරෙහි ඇති බලපෑම.

සංචාරණයක ගැටුම් අඩු මට්ටමක පවතී නම්, සංචාරණ කාර්යාල අඩුවේමට බලපෑම් කරනු ලැබේ. එයට හේතු වනුයේ ඒකීය වින්තනය, අධිකාරිය ලත් යෙගේ අදහස් වලට අවනත වීම ආයදායි. අනෙක් අතට සංචාරණයක ගැටුම් අධික මට්ටමින් පවතී නම්, එවිට සංචාරණය තුළ නව කාර්යයන් ඉටුකිරීමට අවස්ථාවන් නොලැබෙන අතර පවතින දෙනික කාර්යයන් පවා අඩාල වේ. එවිට සංචාරණය තුළ විවිධ අදහස් පමණක් පවතින අතර ඒවායේ ස්ථීර භාවයක් නොමැතු. එම නිසා සංචාරණයක් මධ්‍යස්ථානය මට්ටමින් සිය ගැටුම් පවත්වගෙන යා යුතු වේ. සංචාරණයක ගැටුම් අඩු මට්ටමක පවතී නම්, ගැටුම් වර්ධනයටත්, ගැටුම් වැඩි මට්ටමක පවතී නම්, ගැටුම් අවම කිරීමටත් කළමනාකරුවන් ක්‍රියා කළ යුතුය.

ගැටුම් නිරාකරණ න්‍යායයේ වැදගත්කම

සාම්ප්‍රදායික නොවන ගැටුම් නිරාකරණ කුමයකට, ගැටුමකට අදාළ පාර්ශවකරුවන් යොමු කිරීම තුළින් විසඳුමක් ලාඟා කර ගත හැකි වීම සඳහා අනෙකානා විශ්වාසය ගොඩනැගීම මෙහි ඇති මූලික ම වැදගත්කමයි.

කරුණාදාස (2003) දී දකවා සිටින පරිදි වර්තමානයේ පහත සිව් වැදැරුම් හේතුන් මත පදනම් ව ගැටුම් පිළිබඳ න්‍යාය කෙරෙහි විශ්වාසය වැඩිදියුණු වේ ඇත.

- එකිනෙක පාර්ශවයන් මූහුණ දීම ඇති ගැටුලුවේ ස්වභාවය සඳහා නිවැරදි ප්‍රවේශයක් න්‍යාය තුළින් ලබාගත හැකි වීම.
- ගැටුම්කාරී තත්ත්වයේ ස්වභාවය න්‍යාය මත පදනම් ව පහසුවෙන් අවබෝධ කර ගැනීමට පාර්ශවකරුවන්ට ඉඩ සැලසීම.
- පාර්ශවකරුවන්ට ගැටුම විසඳා ගැනීමේදී නිර්මාණාත්මක ව න්‍යාය යොදාගත හැකිවීම.
- ගැටුම නිරාකරණය කිරීමට පාර්ශවකරුවන් පෙළසීමේ දී ඒ සඳහා නිවැරදි ප්‍රවේශයක් න්‍යාය මත පදනම් ව ගොඩනැගී හැකිවීම.

මෙහි දී වැදගත් කොට සැලකිය යුතු කරුණක් වන්නේ තෙවන පාර්ශවයක මැදිහත් වීම ගැටුම් නිරාකරණයෙහි ලා අත්‍යවශ්‍ය වන අතර න්‍යායාත්මක පදනමක් සහිත කාර්යය පාරිපාටියක් ගැටුම් නිරාකරණයට අත්‍යවශ්‍ය බවත්ය. ඒ අනුව ගැටුම් නිරාකරණය සඳහා විවිධ න්‍යායාවාරීන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද න්‍යායන් කිහිපයක් පවතී (කරුණාදාස, 2003).

අවසානය

සංචාරණ කළමනාකරණයේ දී ඉතා වැදගත් පැනිකඩික් ලෙසට සංචාරණ ගැටුම් හුදුන්වාදිය හැකිය. අනීතයේ දී ගැටුම් යනු අයහපත් සංකල්පයක් ලෙසට සලකා බැලුවත් වර්තමානයේ දී එය සංචාරණ සංචාරණය සඳහා අවශ්‍ය ම මූලිකාංගයක් ලෙසට සැලකේ. සංචාරණ කළමනාකරුවන් ලෙසට

ගැටුම් ප්‍රවර්ධනය කිරීමත්, ඒවා සංවිධාන සංවර්ධනය සඳහා භාවිත කිරීමත් කළමනාකරුවන්ගේ කාර්යය වේ. අනෙක් අතට සංවිධානයට අහිතකර ලෙසට ගැටුම් වර්ධනය වේ නම්, එවිට ගැටුම් පාලනය කිරීමට ද සංවිධාන කළමනාකරුවන්ගේ තුළිකාවක් වේ.

ආර්ථික ගුන්රා

1. කරුණාදාස, ඩී. එම්. (2003). ගැටුම් නිරාකරණයට හැඳින්වීමක්. තුළිගේගාඩ්: පියසිර මුත්‍රින්වීන් සිස්ටම්.
2. බාලපූරුෂ, එ. එස්. (1999). ගැටුම් සම්පූර්ණ ක්‍රියාවලිය. කොළඹ: රුපිතනා ගැළික්.
3. Hellriegel, D et. al. (1986). Organizational behavior. 4th Edition, St. Paul: West Publishing Company.
4. Wood, et al. (2000). Organizational behavior: A global perspective. Singapore: Craft print international Ltd.
5. Robbins, S. P. et al. (2001). Organizational behavior. 3rd ediction, Malaysia.